

Sykepleien

FAGUTVIKLING

Hvordan opplever førsteårsstudenter i sykepleie sin første praksisperiode på sykehjem?

Følelsen av å være mer ansatt enn student preger sykehjemspraksis for mange i GIVE-prosjektet. Studentene opplever ofte mangelfull veiledning fra sykepleiere.

Randi Vangen Skyrud

Førstelektor

Seksjon for sykepleie, Høgskolen i Innlandet, Elverum

Janca Molthe van Doorn

Høyskolelektor

Seksjon for sykepleie, Høgskolen i Innlandet

Marte Palleschitz

Sykepleierstudent

Høgskolen i Innlandet, Elverum

Anne Tangen

Spesialsykepleier

Stange kommune

Undervisning

Fagutvikling og forskning

Sykepleien 2024;112(96829):e-96829

DOI: [10.4220/Sykepleiens.2024.96829](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2024.96829)

Hovedbudskap

Denne fagartikkelen beskriver hvordan førsteårsstudenter i sykepleie opplever sin første praksisperiode ved en institusjon som deltar i GIVE-prosjektet. GIVE står for gjensidig involvering og villet endring. Studentene opplever ofte mangelfull veiledning fra sykepleiere. Denne studien understreker behovet for bedre praksisorganisering og kontinuitet i veiledningen med mål om å forbedre studentenes læringsutbytte.

Å være student i GIVE-prosjektet innebærer å ha praksis ved ett av fire sykehjem i kommuner som er samarbeidspartnere i prosjektet. Før studentene skulle ut i praksis, ble de invitert til å delta på et møte. Der fikk de informasjon om prosjektet, om hvordan de skulle involveres som studenter i praksisperioden i pilotkommunene – og om hvordan ulike prosjektaktiviteter skulle prøves ut.

Målet er tverrprofesjonell samarbeidslæring

Samskaping betyr at akademia og praksis jobber sammen for å kombinere sin kunnskap og skape ny kunnskap ut ifra det som allerede finnes (1). For å få til samskaping om bedre kvalitet i praksisperioden er det i GIVE-prosjektet utviklet en modell for praksisgjennomføring. Den kalles DOPPS, som står for [digital opplæringspakke for praksissamarbeid](#) (2).

For å forbedre veilednings- og vurderingskompetansen, både hos studenter, men også veiledere og lærere, er gjensidig involvering og villet endring sentralt. GIVE står for nettopp gjensidig involvering og villet endring. Verktøy og modeller som benyttes i GIVE-prosjektet, har som mål å fremme tverrprofesjonell samarbeidslæring (2).

GIVE-lommefolderen er et verktøy som er utarbeidet i GIVE-prosjektet. Verktøyet legger til rette for dialog og læring i et praksisfelleskap og fremmer dermed tverrprofesjonell samarbeidslæring (3). Lommefolderen kan [lastes ned herfra](#).

Dette møter sykepleierstudenter i sykehjemspraksis

Praksisperiodene er viktige arenaer for sykepleierstudenter. De skal utvikle sin yrkeskompetanse og møte samfunnets og helsetjenestens kvalifikasjonskrav (4). Fem temaer knyttes til hvordan førsteårsstudenter i sykepleie opplever sin praksis i sykehjem:

- variasjoner rundt informasjon før praksis og hvordan velkomsten på praksisstedet ble utført
- et utfordrende læringsmiljø
- positive og negative sider ved å være mye sammen med helsefagarbeidere/assistenter
- betydelige variasjoner innen veiledning
- sårbarhet og krav knyttet til å være sykepleierstudent i praksisstudiene (5)

Det er forsket på hvordan førsteårsstudenter opplever læring i praksis på sykehjem (6). Funnene belyser fire temaer:

- å finne veien i en ny og komplisert læringssituasjon
- å bli følelsesmessig påvirket av å møte sykdom og syke eldre
- behovet for støtte og veiledning i praksis
- å være engasjert i læring

I studien har vi benyttet kvalitativ metode med beskrivende design. Vi har fulgt Kvale og Binkmanns sju stadier for intervju: tematisering, planlegging, gjennomføring av intervjuer, transkribering, analysering, verifisering og rapportering (7).

Opplevelsene er kategorisert i tre hovedtemaer

Studentene som deltok i GIVE-prosjektet i sin praksisperiode, utgjorde et strategisk utvalg. Invitasjonen ble sendt til 45 aktuelle studenter. 23 sykepleierstudenter takket ja til å delta i fokusgruppeintervjuer. De hadde ulik alder, kjønn og erfaring fra helsevesenet før de begynte å studere. Deltakerne, som var i alderen 19–35 år, ble fordelt på tre fokusgrupper. Alle forfatterne analyserte meningskategoriene og temaene ved å benytte en kombinasjon av meningskondensering, fortetting og fortolkning (7).

Vi laget tabeller fra de forskjellige praksisstedene og samlet inn data fra fokusgruppeintervjuene for å få bedre oversikt over temaene. Dataene ble fargekodet, og hvert tema fikk en egen farge. Vi lette etter likheter og forskjeller for å finne meningskategorier som ble til temaer i funnene. Studien er godkjent av Sikt (ref. nr. 937297).

Analysen viste at deltakerne opplevde tre hovedtemaer i sin første praksisperiode på sykehjem: «å være student i første praksis», «tilbakemeldinger og læring» og «erfaringer med GIVE-prosjektet».

Student i første praksis

Studentene beskriver praksis som «fint». Et tema som ofte dukket opp i alle tre intervjuene, var ønsket om å være mer sammen med sykepleierne under praksis.

Studentene nevner stadig at de ikke har «gått» med sykepleiere, men heller hatt helsefagarbeidere som veiledere, eller at de ikke har hatt veileder i det hele tatt.

En student sier: «For å være ærlig så føler jeg ikke at jeg er blitt veiledet. Jeg savner å bli veiledet for å føle meg som student.»

«Jeg tror de ser på meg som ansatt.»

En annen sier: «Jeg tror de ser på meg som ansatt.»

En student sier: «Jeg føler personlig at jeg hadde hatt mer nytte av å gå med sykepleier i praksis.»

En annen beskriver det slik: «Jeg blir satt opp på egne pasienter, og jeg blir ikke sett med tanke på hva jeg gjør inne hos pasienten. De sier 'gjør stedet der', men jeg vet ikke om jeg har gjort det riktig, og det vet ikke de heller. Andre praksissteder er de sammen med veileder hele tiden.»

En student uttaler: «[...] tror det er litt avhengig av hvordan du er som er student. Her veileder de oss og viser prosedyren først, slik at jeg lærer og observerer. De leter oss opp og tar oss med på oppgaver. De står ved siden av og veileder oss og får ofte tilbakemeldinger rett etterpå, som for eksempel 'her gikk det bra, tenk på det her neste gang'. I dag fikk jeg ta blodprøve for første gang.»

En student sier: «Det er på en måte, hvis du sier nei til noe, da føler du det blir stryk. Desto mer du jobber, desto bedre. Jeg har ikke noe problem med masse stell, men jeg vil lære noe mer og være med på andre arbeidskrav.»

Tilbakemeldinger og læring i første praksisperiode

Studentene forteller om hvordan de opplever å få tilbakemeldinger fra veiledere i praksis:

«[...] savner at vi kan sitte og diskutere med veileder. Vi kunne få spørsmål om teori for eksempel, snakke om medikamenter og sånne ting. Jeg lærer bedre av å drøfte sammen med noen i stedet for å gå og lese Felleskatalogen.»

En annen student sier følgende: «Jeg kommer med refleksjoner, men de har ikke tid. Så hvorfor skal vi i praksis der de ikke har tid til oss? Vi vil lære. Vi lærer best ved å få tilbakemeldinger på hva og hvordan vi gjør ulike prosedyrer og stell. Hva gjør jeg bra, og hva utfører jeg dårlig? Jeg lærer mye av å diskutere. Jeg kunne tenke meg en fast veileder gjennom praksisløpet.»

«Denne uken har jeg gått uten veileder.»

SYKEPLEIERSTUDENT I PRAKSIS

En student sier: «Denne uken har jeg gått uten veileder. Det hadde jeg ikke forrige uke heller. Jeg har ikke lært noe på to uker. Jeg har ikke lov å gjøre noe alene uten sykepleier, så det blir bare stell. Det er greit. Vi skal lære det, men medisiner har jeg ikke vært borti på uker. Jeg vet heller ikke hvordan jeg behandler sår, da jeg ikke kan ta den avgjørelsen alene. Jeg ønsker tilbakemeldinger og veiledning.»

En annen foreslår: «Jeg ønsker fire uker med praksis, så vurdering og eventuelt tre til fire uker til med praksis, en vurdering til – og så sluttvurdering. Det handler egentlig om å få tilbakemeldinger.»

En student tilføyer: «Jeg synes det burde være to midtvurderinger. Da får jeg tilbakemeldinger, og da er det lettere for meg å sette seg inn i ting, og jeg forstår mer det med mål.»

En student sier det slik: «Det er bra med de spørsmålene til midtvurderingen, og at det er de samme som blir fulgt opp på sluttvurderingen. Vi vet hvordan vi ligger an og hva vi skal jobbe med.»

Å være student i GIVE-prosjektet

På spørsmål om hvordan studentene opplever å delta i et prosjekt, svarer en følgende: «Jeg har ikke så mye følelse av å være med på et prosjekt. Jeg har ingenting å sammenlikne med.»

En annen student forteller: «På en måte har jeg ikke hørt at de andre studentene som ikke er i prosjekt, har det annerledes. Jeg følte kanskje mest på det i begynnelsen da vi fikk informasjon. Det ble mer tydelig for meg på refleksjonsdagen og på bloggverkstedet.»

En student sier: «Når vi spør veiledere på sykehjemmet, vet de ikke så mye om prosjektet og sier at det er ikke deres oppgave og at de ikke kan svare på spørsmålene om prosjektet.»

Studentene opplever at GIVE-lommefolderen er det nyttigste verktøyet de har brukt i praksisperioden (4). En student sier følgende: «Jeg tror ikke jeg har sett en veileder med lommefolderen, egentlig.»

En annen sier: «Den ligger på bordet vårt i fellesrommet, og begge hovedveilederne bruker den, men ingen helsefagarbeidere bruker den. Nei, de vet ikke hva GIVE er.»

Studentene opplever også Canvasrommet i GIVE-prosjektet som bra. De som har vært med på bloggverksted, synes også en slik arbeidsmåte er nyttig og lærerik.

Studentene ønsker å bli veiledet av sykepleiere

Sykepleierstudentene påpeker at de har mer nytte av og lærer mer av å ha en veileder som er sykepleier, i sin første praksis. Det støttes delvis av Laugalands studie. Der savnet studentene å få veiledning av sykepleiere til det studentene mente var sykepleieoppgaver og -prosedyrer. Andre studenter sier de lærte av å være sammen med helsefagarbeidere som var engasjerte i grunnleggende pleie (5).

«Studentene er usikre og sårbare i studentrollen i første praksisperiode.»

Studentene er usikre og sårbare i studentrollen i første praksisperiode (6). For studentene som ikke får veiledning, føles det urettferdig at det på andre avdelinger er en kultur hvor studentene får delta i mange prosedyrer og mottar tilbakemeldinger og veiledning.

Ved andre avdelinger fremgår det at studentene blir alene med pasienten uten å få veiledning eller tilbakemelding. Sykepleierne er rollemodeller for studentene. I GIVE-prosjektet ser vi at avdelingslederen har ansvaret for å forberede de ansatte på at det kommer studenter i praksis, slik at de blir involvert og deltar i læringsmiljøet.

Studentene ønsker mer tid til refleksjon

Et fåtall av studentene som deltok i fokusgruppeintervjuene, beskriver god oppfølging hvor de opplever å få konstruktive tilbakemeldinger og gode refleksjoner sammen med sykepleiere eller andre helsefagarbeidere. Studentene savner veiledere som gir dem tid til å reflektere og delta i arbeidsoppgaver, hvor de får veiledning på hvordan og hvorfor de utfører prosedyrer og stell av pasienter.

«Veiledere i praksis gir uttrykk for at studentene er litt i veien.»

Få sykepleiere er veiledere i sykehjemspraksis. De har det travelt på jobb og har ikke nok tid til å følge opp studenter (5). Veiledere i praksis gir uttrykk for at studentene er litt i veien, og noen ønsker ikke å ha rollen med å følge opp studenter. Veilederne legger ikke til rette for relevante læresituasjoner for studentene (8). Dalsmo, Brodtkorb, Laugaland og Rudberg beskriver hvor viktig klinisk veiledning og vurdering av studentene i praksis er (6).

Dalsmo beskriver et komplekst bilde av faktorer som påvirker studentene (6). Sykehjem er ofte studentenes første møte med praksis og eldre mennesker. Sykepleierstudenter som har erfaring fra helsevesenet, forventer å lære mye og få delta i nye prosedyrer som de ikke har vært involvert i som assistenter tidligere. Studentenes oppfatninger varierer fordi de har forskjellig forståelse og ulike meninger om hva sykepleie er og bør være (6).

Studenter forteller om utfordringer med å finne studentrollen i praksis. Studentene opplever å være «ansatt» eller arbeidskraft. De ønsker å få veiledning av og gå sammen med en fast sykepleier over tid. Det er behov for en annen organisering av praksisveiledningen for å imøtekomme behovet for flere og bedre praksisplasser. Sentralt for positive praksiserfaringer er trygghet, studentlæring i praksisfellesskap, selvstendighet og kontinuitet i veiledningen. Kort sagt en praksisorganisering som er preget av forutsigbarhet (9).

Helsefagarbeidere kjenner ikke til GIVE

Det kommer frem at helsefagarbeidere på sykehjem som er med i prosjektet, ikke kjenner til GIVE-lommefolderen og GIVE-prosjektets innhold. Det er vanskelig å få nytte av GIVE-lommefolderen når ikke alle veiledere på praksisstedet kjenner til innholdet eller vet hvorfor de skal bruke verktøyet.

Lommefolderen kan bidra til at vurderingskriterier, læringsaktiviteter og arbeidsoppgaver blir synliggjort for både studenter og veiledere på en enklere og raskere måte. Den viser hva studentene forventes å delta i og hva de vurderes ut ifra.

De fra praksisinstitusjonene som er med i GIVE-prosjektet, har vært en del av samarbeidet mellom akademia og praksis. Samskapingen i prosjektet oppleves positiv fordi deltakerne fra praksis er en del av det indre læringsfellesskapet (19). Det er viktig at de positive erfaringene deles med kollegaer, og at deltakelsen i prosjektet støttes av ledelsen og alle på sykehjemmet (10).

Studentene beskriver at informasjonen om prosjektet kunne vært bedre. Det må bli bedre informasjonsflyt til de ulike praksisstedene og aktørene som er med i GIVE-prosjektet. Alle hovedveiledere og daglige veiledere i prosjektkommunene skal ha kunnskap om hva GIVE innebærer og hvorfor prosjektet er viktig.

Akademia må være aktive mot praksisfeltet for at samskaping skal skje og fortsette (10). Det skrives og snakkes om rekrutteringsbehov i helsetjenesten, og det er viktig at utdanningsinstitusjonene og praksis kan samarbeide for å få til god rekruttering.

Avslutning

Prosjektet gir innsikt i hvordan studentene opplever praksis. Det beskriver også hvilke faktorer som hjelper eller hindrer dem i å oppnå læringsmålene sine.

Fagartikkelen er skrevet sammen med ansatte fra utdanningsinstitusjonen, en sykepleier fra kommunehelsetjenesten og en sykepleierstudent som er med i GIVE-prosjektet.

Forfatterne oppgir ingen interessekonflikter.

INNSIKT I PRAKSIS: Sykepleierstudenter ønsker å få veiledning av og gå sammen med faste sykepleiere i sykehjemspraksis. *Illustrasjonsfoto: Maskot/NTB*

1. Røiseland A, Lo C. Samskaping – nyttig begrep for norske forskere og praktikere? Norsk statsvitenskapelig tidsskrift. 2019;35(1):51–8. DOI: [10.18261/issn.1504-2936-2019-01-03](https://doi.org/10.18261/issn.1504-2936-2019-01-03).
2. Høgskolen i Innlandet, Hamar kommune, Stange kommune, Tynset kommune og Utviklingscenteret for sykehjem og hjemmetjenester i Innlandet [internett]. GIVE – en praksismodell; u.å. [hentet 22. januar 2024]. Tilgjengelig fra: <https://givepraksis.no/>
3. Skyrud RV, Doorn JM, Espeland E. GIVE-lommefolderen gjør læringsutbyttene i sykehjemspraksis tydeligere. Sykepleien. 2023;111(93970):e-93970. DOI: [10.4220/Sykepleiens.2023.93970](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2023.93970)
4. Meld. St. 13 (2022–2013). Utdanning for velferd, samspill i praksis [internett]. Oslo: Kunnskapsdepartementet; 2011 [hentet 22. februar 2024]. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-13-20112012/id672836/>
5. Laugaland K, Kaldestad K, Espeland E, McCormack B, Akerjordet K, Aase I. Nursing students' experience with clinical placement in nursing homes: a focus group study. BMC Nurs. 2021;20:159. DOI: [10.1186/s12912-021-00690-4](https://doi.org/10.1186/s12912-021-00690-4)
6. Dalsmo IE, Brodtkorb K, Laugaland KA, Ruberg EM. Learning in nursing home placement: A phenomenological study of student nurses' lived experience. J. Clin Nurs. 2023;32:452–64. DOI: [10.1111/jocn.16262](https://doi.org/10.1111/jocn.16262)

7. Kvale S, Brinkmann S. Det kvalitative forskningsintervju. 3. utg. Oslo: Gyldendal; 2015.
8. Ekman S, Fladeby N, Johansen I, Hardeland C, Leonardsen A-C. Hvordan kan sykepleierstudenter få det bedre når de er i praksis? Sykepleien. 2019;107(74902):e-74902. DOI: [10.4220/Sykepleiens.2019.74902](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2019.74902)
9. Koch TB, Øgård-Repål A, DePresno ÅK, Gundersen ED. Erfaringer med modeller for veiledet praksis i sykepleierutdanningen i Skandinavia: en scoping review. Nordisk sykeplejeforskning. 2023;13(2):1–15. DOI: [10.18261/nsf.13.2.1](https://doi.org/10.18261/nsf.13.2.1)
10. Kulla G, Slettebø Å. Dannelse og samskaping av utdanning mellom akademia og sykehjem. En kritisk etnografisk studie. Nordisk tidsskrift for helseforskning. 2020;16(2). DOI: [10.7557/14.5199](https://doi.org/10.7557/14.5199)